

Kyrychenko M., Otamas I., Antonyuk L. Digital transformation of education in Ukraine and the EU: from the needs of distance learning systems to competences

The normative legal documents on digitalization of education in Ukraine and the EU were considered. The available electronic resources for education professionals in Ukraine and the EU have been analysed. The advantages and disadvantages of digital tools in the era of digital globalization were revealed. The review of an empirical research, which highlights the results of an electronic survey of specialists in the field of education using the Google Forms web service, is considered. The developed questionnaire consists of questions: gender, digital tools, region and others. The analysis of the activities of educational institutions concerned the access of the participants of the educational process to the Internet, distance learning systems for the organization of the educational process. The value of this article lies in creating a holistic picture of the implementation of digitization in educational institutions of Ukraine. The current problem caused by transformational changes in the era of digital globalization has been analysed. It is noted that with the development of electronic management in Ukraine and the EU, employees of educational institutions must possess digital competences in the conditions of Industry 4.0, which are essential for lifelong learning. The experience of European countries in implementation of priority directions and main tasks on the implementation of distance learning systems and digital competences in the conditions of the development of a digital society were highlighted.

Therefore, the digital transformation of education in Ukraine and the EU continues and is aimed at the formation of digital skills, however, they do not have a systemic nature, they provide the formation of only individual digital skills and digital competencies in the organization of distance learning systems. Scientific practical interest in the phenomenon of digital transformation of education is associated with such new educational opportunities as: deepening and expanding the source and information bases of educational and research institutions, the introduction of distance learning systems, the flexibility of the organization of the educational process.

Key words: educational process, digitalization, distance learning, electronic document management, Internet.

УДК 361.4

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.25>

Кириченко О. В.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ШЛЯХ ПОДОЛАННЯ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ЖІНОК В УКРАЇНІ

Насильство щодо жінок залишається серйозною проблемою у психології людини, а також проблемою охорони здоров'я та прав людини у країнах Європейського Союзу та світі. Зокрема і в Україні ця тема стає актуальною, особливо в умовах євроінтеграції. Зміна пріоритетів і адаптація до новітніх трендів змушують суспільство змінюватися, насильство стало цілковито неприйнятним явищем у розвинених країнах, але, на жаль, досить часто спостерігається в пострадянських країнах. Насильство щодо жінок є складним явищем, яке необхідно розуміти в ширшому психологічному та соціальному контексті в межах психологічних, соціальних і культурних норм, які його пронизують. Ставлення та реакція громадськості щодо насильства стосовно жінок відображають ці норми та відіграють важливу роль у формуванні психологічного клімату в соціумі, де вчиняється насильство. Розуміння ставлення до насильства щодо жінок є ключовим для кращого розуміння його корінних причин, отже, розроблення більш ефективних заходів втручання. Саме виявлення, а потім подальше впровадження принципів протидії насильству є ключовими в розвинутих суспільствах.

Насильство щодо жінок можна розглядати крізь призму фундаментальних прав. Це порушення людської гідності, у найгіршій формі порушує право на життя. Це також крайнє вираження нерівності за ознакою статі. Жінки також можуть чинити насильство, а чоловіки та хлопчики можуть бути жертвами насильства з боку обох статей, але результати опитування разом з іншими даними показують, що насильство стосовно жінок вчиняється переважно чоловіками. Здебільшого це стосується сексуального насильства та сексуальних домагань. Зважаючи на це, більшість випадків насильства щодо жінок можна розуміти як насильство за тендерною ознакою. У більшості держав – членів Європейського Союзу донедавна насильство щодо жінок, особливо домашнє насильство, уважалось приватною справою, у якій держава відігравала лише обмежену роль. Лише з 1990-х років насильство щодо жінок стало проблемою фундаментальних прав, яка потребує юридичного, політичного та психологічного визнання на найвищому рівні, а також сферою, де держави-учасниці, як ті, хто зобов'язаний захищати, зобов'язані захищати жертв.

Ключові слова: насильство щодо жінок, ЄС, євроінтеграція, Стамбульська конвенція.

В Україні останніми роками було зроблено кроки щодо зменшення випадків насильства стосовно жінок, але не належною мірою, лише ратифікація Стамбульської конвенції стала значним кроком не лише до захисту прав жінок, а й до інтеграції в Європейський Союз (далі – ЄС). Важливе дослідження впливу процесів, що зближують Україну та ЄС, а сам процес євроінтеграції значною мірою вже змінив психологічний клімат в Україні.

Насильство проти жінок має багато різних форм, починаючи від насильства з боку інтимного партнера, сексуальних домагань і насильства в інтернеті до насильства, пов'язаного із честю, калічення жіночих статевих органів і, зрештою, може призвести до феміциду.

Сексуальне насильство можна навіть використовувати як зброю війни. Гендерне насильство вчиняється вдома, на підприємстві, у школі, на вулиці чи в інтернеті. Це впливає на здоров'я та благополуччя жертв, а також обмежує їхні можливості процвітати в суспільстві, навчатися та працювати. Боротьба з насильством щодо жінок за допомогою законодавчих і політичних заходів, фінансової підтримки та підвищення обізнаності є пріоритетом для Європейської комісії, тому саме процес євроінтеграції вимагає від майбутніх країн-кандидатів дотримання сучасних норм гуманітарного права.

Мета дослідження – теоретично проаналізувати й емпірично визначити вплив процесу євроінтеграції на формування можливих механізмів протидії насильству щодо жінок у різних сферах життя.

У ЄС чинне законодавство та політика зосереджені на насильстві щодо жінок, розглядають такі явища, як торгівля жінками та дівчатами, калічення жіночих статевих органів, оскільки (часто) транснаціональний характер цих злочинів дає країнам ЄС можливість для їх покарання. Проте більшість жінок, які зазнають насильства, зазнають його іншими способами, наприклад насильством з боку інтимного партнера або сексуальними домаганнями – це лише два приклади, які охоплені опитуванням FRA [1].

Аналіз опитувань громади в Європі та в усьому світі підтвердив масштаби зловживань у громаді. Вони показують рівень поширеності сексуального насильства в 9,6% (13,4% у дівчат і 5,7% у хлопчиків), 22,9% у фізичному та 29,1% у психічному, без реальних гендерних відмінностей. В Україні, за даними офіційної статистики, щороку звертаються до правоохоронних органів через насильство в сім'ї понад 150 тисяч українців.

Інтеграція до міжнародних механізмів протидії насильству щодо жінок вимагає від урядів країн уніфікації процесу реагування на такі випадки.

Згідно з даними, опублікованими Ipsos, у Сербії була найбільша частка людей, які вважають домашнє насильство однією з найважливіших проблем, – 41% респондентів. На другому місці Угорщина – 30%, потім Франція – 29%, Польща – 24%, Італія – 21% [2].

Найповніше дослідження щодо насильства стосовно жінок на рівні ЄС засноване на інтерв'ю із 42 000 жінками в усіх 28 державах – членах ЄС щодо їхнього досвіду фізичного та сексуального насильства, сексуальних домагань і переслідування протягом останнього року та починаючи з 15 років було опубліковано Агентством ЄС з основних прав (FRA) у 2014 р. Результати малюють яскраву картину природи та масштабів насильства щодо жінок у всьому ЄС. Дані опитування показали, що кожна третя жінка зазнавала певної форми фізичного та/або сексуального насильства з 15 років. Кожна 10 жінка зазнавала будь-якої форми сексуального насильства з 15 років, а кожна 20 була зґвалтована. Трохи більше однієї з п'яти жінок зазнавали фізичного та/або сексуального насильства з боку нинішнього чи попереднього партнера, тоді як 43% жінок стикалися з певною формою психологічного насильства та/або контролюючої поведінки під час стосунків. На крайньому кінці спектра дані Євростату про кількість зареєстрованих випадків навмисних вбивств, зґвалтувань і сексуальних насильств показують, що в багатьох державах-членах більше половини всіх жінок – жертв убивства були вбиті інтимним партнером, родичем або членом сім'ї. За даними наукового дослідження, у ЄС щороку реєструється приблизно 3 500 смертей, пов'язаних із домашнім насильством. Тобто щодня є понад дев'ять жертв, з них аж семеро жінок. У країнах ЄС фіксується багато випадків насильства над жінками.

За даними агентства “Анадолу”, Франція та Велика Британія посідають перше місце в ЄС за кількістю злочинів проти жінок, головним чином зґвалтувань [3].

Кількість випадків насильства щодо жінок в ЄС вимагала комплексного підходу для зменшення таких, тому у 2011 р. країни ЄС спільно з Україною й іншими країнами світу розробили та задекларували Стамбульську конвенцію, яка криміналізує, захищає постраждалих і запобігає насильству проти жінок і дівчат, це стосується і домашнього насильства (включно із психологічним і економічним), сексуального насильства (зґвалтування, зокрема і шлюбні, та сексуальні домагання), убивств честі й інших злочинів, які виправдовувані “честю” (обливання кислотою, спалювання вдів, убивства наречених), калічення жіночих геніталій, примусової стерилізації, абортів і шлюбів, переслідування (сталкінг), іншого насильства, асоційованого зі статтю. Конвенція визначає насильство проти жінок порушенням прав людини та формою дискримінації, пропонує системні та контрольовані стратегії викорінення цих явищ. Як бачимо, у країнах ЄС висока кількість випадків насильства щодо жінок, але після ратифікування Стамбульської конвенції можна побачити значне збільшення кількості випадків звертання жінок для протидії насильству щодо себе.

Обмеження, уведені під час пандемії COVID-19, лише посилили ситуацію з домашнім насильством щодо жінок і дівчаток, які вимушені були ділити спільний простір із партнерами та членами сім'ї, які вдаються до рукоприкладства. Окрім того, пандемія також виявила прогалини в заходах боротьби з домашнім насильством у низці держав.

Пандемія коронавірусу показала не лише системні проблеми з охороною здоров'я у всьому світі, а й проблему домашнього насильства: у Франції під час карантину кількість таких правопорушень зросла на 30%, у Великій Британії – на 20%. В Україні вдвічі почастишали випадки домашнього насильства.

У 2020 році в Німеччині знову збільшилася кількість випадків домашнього насильства – було зареєстровано 146 655 випадків. Такі дані наведено у спільній заяві Федерального відомства у кримінальних справах та Міністерства у справах сім'ї, літніх людей, жінок та молоді. Це на 4,9% більше, ніж у 2019 р.

Але точно оцінити вплив пандемії і локдаунів, що відбувалися в Німеччині, на зростання домашнього насильства поки неможливо через брак інформації.

Водночас ситуацію з домашнім насильством у 2020 р. в ООН називають “тіньовою пандемією”, для боротьби з якою потрібні “глобальні колективні зусилля”. “У зв’язку з COVID-19 навантаження на медичні служби та служби надання першої допомоги жертвам домашнього насильства надзвичайно зросло. Необхідно вжити термінових заходів для зміцнення потенціалу цих служб”, – наголошується на сайті організації.

Домашнє насильство щодо жінок зростає з поширенням пандемії. За даними ООН, у деяких країнах кількість звернень до гарячої лінії зросла в п’ятеро [4].

За неофіційними даними (соціопитування “Фонду народонаселення ООН в Україні”), загальна кількість постраждалих від насильства та сексуальних домагань щороку сягає 1,1 млн українок. З них до правоохоронних органів звертаються лише 15,9%, лише 1% звертається до медичних закладів чи соціальних працівників.

Загалом, за даними “ООН-жінки”, під час пандемії лише одна країна з восьми вжила заходів для захисту жінок і дівчаток. У довгостроковій перспективі наслідки від санітарних обмежень на права жінок можуть бути дуже серйозними. За попередніми підрахунками правозахисників, у світі може бути зафіксовано 31 млн додаткових випадків домашнього насильства та 7 млн випадків небажаної вагітності внаслідок згвалтувань. Окрім того, пандемія суттєво вплинула на вже запущені ініціативи щодо боротьби з операціями, що калічать, на жіночих ставках органах, насильницькими шлюбамі.

Ті, хто працює над боротьбою з насильством щодо жінок на рівні ЄС та держав-членів, стикаються з відсутністю вичерпних, надійних і порівнянних даних про його масштаби та характер. Існуюча поліцейська та кримінальна статистика або дані із прецедентного права малюють лише часткову картину “справжнього” масштабу та характеру насильства щодо жінок. Частково це пояснюється тим, що жінки недоповідають про широкий спектр інцидентів, а також тому, що багатьом системам кримінального правосуддя важко притягнути правопорушників до відповідальності та точно задовольнити потреби та права жертв. Наприклад, там, де дані кримінального правосуддя доступні для аналізу, вони традиційно демонструють високі “показники вибуття” згвалтувань; тобто засудження гвалтівників є низьким порівняно з кількістю заяв про згвалтування.

Досвід країн ЄС може надати механізми протидії насильству під час кризових явищ. В Україні щорічно порушується тема домашнього насильства й обговорюються шляхи вирішення цієї проблеми, однак самих дій щодо протидії насильству майже немає. Саме тому статистичні цифри залишаються такими жахливими.

Хоча насильство щодо жінок існувало завжди, лише в останні два десятиліття чи приблизно протягом цього часу міжнародна спільнота почала висвітлювати та систематично визначати цю проблему. Його все частіше розглядають як “гендерне насильство” та визнають формою порушення прав людини.

Донедавна низка актів насильства над жінками – особливо в сім’ї та в інтимних стосунках – не вважалася злочинними. Проте останнім часом ця ситуація змінилася. Держави-члени посилюють криміналізацію різних форм насильства щодо жінок, водночас зростає визнання такої форми насильства порушенням прав людини. Розвиток законодавства також супроводжувався політичними ініціативами, спрямованими на практичну боротьбу з насильством щодо жінок – як із його причинами, так і з його наслідками.

На рівні ООН існує кілька міжнародних правових інструментів і резолюцій, які стосуються насильства щодо жінок у широкому сенсі. Однією з них є Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. На регіональному рівні ПАРЄ підготувала резолюції та рекомендації щодо насильства стосовно дівчат і жінок. Цільова група з боротьби з насильством стосовно жінок була створена у 2005 р. для оцінки заходів із боротьби з насильством щодо жінок і дівчат, які впроваджуються як на національному, так і на міжнародному рівнях, а кампанія з боротьби з насильством щодо жінок тривала у 2006–2008 рр. для сприяння громадській обізнаності, підтримки та захисту жертв, а також збору даних і заохочення законодавства. Конвенція зобов’язує сторони криміналізувати, серед іншого, фізичне насильство, психологічне насильство, сексуальне насильство, переслідування, згвалтування, сексуальні домагання. Станом на початок 2014 р. 20 країн – членів ЄС уклали Конвенцію, а 8 країн ратифікували Конвенцію, 3 з яких є державами – членами ЄС.

30 квітня 2015 р. Південний Судан приєднався до Конвенції і був останнім, хто це зробив [5].

Інструменти, запроваджені Організацією Об’єднаних Націй і Радою Європи, зокрема і Стамбульська конвенція останньої, є орієнтирами в боротьбі з насильством щодо жінок. ЄС вирішує проблему різними способами, але не має зобов’язувального інструменту, розробленого спеціально для захисту жінок від насильства. Незважаючи на схожість між національною політикою боротьби з насильством щодо жінок, держави-члени обрали різні підходи до проблеми. Зусилля парламенту були зосереджені на зміцненні політики ЄС у цій сфері. Парламент неодноразово закликав до стратегії Європейського Союзу щодо протидії насильству щодо жінок, включаючи юридично обов’язковий документ. Зацікавлені сторони висловили низку занепокоєнь, як-от вплив економічної кризи, негативної реакції на гендерну рівність на фінансування профілактики та підтримки жертв, а також наголосили на необхідності всеосяжної політичної структури ЄС щодо викорінення насильства щодо жінок. Вони також започаткували нові власні ініціативи [6].

За даними структури “ООН-жінки”, опублікованими наприкінці вересня, карантин посилює скарги щодо домашнього насильства в більшості країн світу.

Насильство має серйозні негайні та віддалені наслідки для фізичного та психічного здоров'я жінок, які є жертвами, і може мати наслідки для дітей, які стають його свідками. Опитування EU FRA показало, що емоційною реакцією жертв на віктимізацію були страх, гнів і сором. Вони страждали від втрати впевненості в собі, залишалися вразливими та тривожними. Приблизно половина постраждалих отримали травми, деякі з них – численні. Наприклад, 17% жертв сексуального насильства з боку партнера зазнали від двох до трьох різних типів тілесних ушкоджень унаслідок найсерйознішого інциденту. Окрім людських страждань, які воно спричиняє, та впливу на здоров'я, насильство щодо жінок накладає значний економічний тягар на суспільство загалом у вигляді витрат на охорону здоров'я, поліцейських і судових витрат, втрати продуктивності та соціальних витрат.

У 2017 р. Спеціальний доповідач ООН з питань насильства щодо жінок оцінив адекватність поточної міжнародно-правової бази, дійшовши висновку, що головною проблемою в боротьбі з насильством щодо жінок є неспроможність цілком включати та застосовувати міжнародні норми. Загальна рекомендація № 35 щодо гендерного насильства стосовно жінок, ухвалена в липні 2017 р. та покликана прискорити їх упровадження. Ця та попередня Загальна рекомендація № 19, яку вона оновлює, є знаковими документами, оскільки вони розглядають насильство щодо жінок як проблему прав людини та форму дискримінації за статтю (№ 19) і визнають заборону насильства за статтю як норму, розширивши визначення насильства, щоб включити порушення прав на сексуальне та репродуктивне здоров'я (№ 35).

Що стосується України, то тут побиття або приниження чоловіком жінки або будь-кого із членів сім'ї замовчується досить часто. В Україні, яка прагне стати членом ЄС, на початку 2019 р. набрали чинності зміни до Кримінального кодексу, завдяки яким тепер системне насильство в сім'ї визнають злочином.

Насамперед це має допомогти українкам. За даними Мінсоцполітики, більшість із тих, хто звернувся до органів держави через насильство в сім'ї, були жінки – 90% [7].

Якщо жінка утретє звернулася до поліції зі скаргами на побиття її чоловіком або щодо погрози стосовно неї, тепер поліція має законні підстави для відкриття кримінального провадження.

За вчинення домашнього насильства злочин може бути покараним на строк від 2 до 5 років обмеженням або позбавленням волі.

Якщо ж злочин учиняється стосовно одного з подружжя або другої особи, з якою кривдник має сімейні чи близькі стосунки, то це вважається обтяжливою обставиною.

Рада Європи має стандарт, згідно з яким у спеціалізованих притулках для жінки з дітьми має бути створене на кожні 7–10 тисяч мешканців 1 місце.

Нині в Україні ці спеціальні притулки ще тільки створюються. Правозахисники зазначають, що місць там не вистачає. Та є надія, що в умовах євроінтеграції України з ЄС створення таких притулків збільшиться.

За різними даними, кількість чоловіків, що звернулись на гарячі лінії чи в поліцію, становить від 10 до 20% від загальної кількості. Відомо, що багато жертв домашнього насильства не звертаються по допомогу, що унеможливує встановлення реальної інформації щодо постраждалих чоловічої статі. Це підтвердили результати опитування Amnesty International. За оцінками низки аналітиків, ратифікація Верховною Радою Стамбульської конвенції є важливим сигналом напередодні саміту ЄС, на якому вирішуватиметься питання про статус Києва як кандидата на вступ до спільноти.

У сфері зовнішньої діяльності ЄС керівні принципи ЄС стосовно насильства щодо жінок, ухвалені у 2008 р., підтверджують зобов'язання ЄС заохочувати та захищати права жінок у третіх країнах. Європейський Союз звертається до проблеми насильства стосовно жінок у своїх конкретних діалогах про права людини та підтримує проекти з боротьби з насильством щодо жінок за допомогою Європейського інструменту демократії та прав людини.

У 2017 р. Європейський Союз і Організація Об'єднаних Націй започаткували ініціативу Spotlight із початковими інвестиціями майже 500 млн євро, щоб підтримати заходи з усунення насильства щодо жінок і дівчат відповідно до Порядку денного сталого розвитку до 2030 ру.

ЄС нині не має спеціального зобов'язувального інструменту, призначеного для захисту жінок від насильства. Проте правові інструменти були створені в різних сферах, у яких жінки можуть бути жертвами насильства, а також у тих сферах, де насильство має перехресний характер, прикордонний елемент, тому що саме тут ЄС має найбільшу компетенцію щодо дій, пов'язаних із злочинністю. Це означає, що, на жаль, ЄС “не вирішив усебічно ширшого прояву насильства, коли його зазнають жінки”

Європейська комісія співфінансує низку загальноєвропейських, національних і місцевих проектів із запобігання насильству щодо жінок і дітей і підтримки жертв. Програма “Права, рівність і громадянство” надала фінансування для понад 200 проектів, спрямованих на запобігання та боротьбу з гендерним насильством, насильством щодо дітей і просвітницькі кампанії на національному рівні. Деякі приклади профінансованих проектів зазначені нижче.

Проект за підтримкою Німеччини розробив мультипрофесійну дорожню карту ЄС щодо шляхів перенаправлення щодо ранніх або примусових шлюбів або примусових сексуальних стосунків для професіоналів на першому місці по всьому ЄС.

Кампанія в Італії використовує великі футбольні стадіони, телевізійні матчі та футбольні програми, щоб донести до чоловіків і хлопців повідомлення про неприйнятність насильства щодо жінок.

У Хорватії нова національна лінія довідки підвищує ефективний захист і підтримку для жертв насильства за статевою ознакою шляхом вирішення проблеми недоповідання та сприяння міждисциплінарній співпраці між професіоналами. Safercities – це вебсайт, який дозволяє молодим людям, особливо жінкам, у шести містах Бельгії й Іспанії визначати та ділитися громадськими місцями, які змушують їх почуватися неспокійно, налякано або щасливо та безпечно [8].

Європейський парламент уперше забив тривогу щодо проблеми насильства стосовно жінок у резолюції від 11 червня 1986 р., він відіграв особливо важливу роль у цій сфері, зокрема завдяки роботі свого Комітету з прав жінок і гендерної рівності (FEMM). У 2015 р. Комітет створив робочу групу з питань насильства щодо жінок, щоби скликати форум для обміну думками та формулювання стратегії із цього питання. У 2009 р. Європарламент закликав Комісію розробити всеосяжну пропозицію стосовно директиви щодо запобігання, боротьби з усіма формами насильства щодо жінок, щоб гарантувати, що всі жінки в ЄС мають однаковий рівень захисту від насильства. У своїй резолюції від 25 лютого 2014 р. вона також закликала Раду додати насильство щодо жінок до сфер особливо серйозних злочинів, перелічених у статті 83 ДФЄС, і попросила Комісію розпочати процедуру приєднання ЄС до Стамбульської конвенції Ради Європи, як доповнення до майбутньої директиви ЄС.

Що стосується Стамбульської конвенції, то перед тим, як отримати офіційний запит на її згоду, Парламент розпочав розгляд питання вступу до ЄС. У своїй проміжній резолюції від 12 вересня 2017 р. віталосся укладання Конвенції ЄС і містився заклик до Ради прискорити ратифікацію ЄС. Однак також висловлений жаль через те того, що вступ до ЄС був обмежений двома сферами (судова співпраця у кримінальних справах і надання притулку та невидворення). На думку Парламенту, це створює правову невизначеність щодо масштабів вступу до ЄС і спричиняє занепокоєння щодо його реалізації. Оцінка європейської доданої вартості, проведена для Парламенту, показала, що директива ЄС матиме набагато більший вплив на національні правопорядки, ніж приєднання ЄС до Стамбульської конвенції, але разом узяті два інструменти “гарантують справжню європейську зону свободи, безпеки та правосуддя, де насильство щодо жінок стає не лише риторично, але і юридично забороненим” [9].

Стамбульська конвенція була створена для запобігання насильству та боротьби з домашнім насильством стосовно жінок. Це золотий стандарт, який може врятувати життя мільйонів жінок і дівчаток.

Стамбульська конвенція – це новаторський договір, який включає чіткі рекомендації, як держави можуть і повинні працювати над тим, щоб Європа стала регіоном, вільним від гендерного насильства.

Стамбульська конвенція – це юридично зобов’язувальний документ (усі держави-учасники повинні дотримуватися її положень). У глобальному масштабі це третій міжнародний договір про боротьбу з насильством стосовно жінок і найбільш всеосяжний після Конвенції Белен-ду-Пара.

Ключовим елементом Стамбульської конвенції є зобов’язання, яке вона покладає на держави, – дотримуватися її положень без дискримінації з будь-яких причин, щоб ніхто не залишився поза увагою.

У Стамбульській конвенції немає “прихованої повістки”. Її єдина мета – запобігати насильству щодо жінок і дівчаток та домашньому насильству.

Київ уклав Конвенцію у 2011 р. Документ був підтриманий у Стамбулі всіма 47 державами – учасницями Ради Європи 11 травня 2011 р. [10]. Це перша європейська угода, спрямована на боротьбу з насильством над жінками та в сім’ї. У Конвенції сформульовано мінімальні стандарти запобігання жорстокому поведінню, забезпечення захисту та кримінального переслідування.

У червні 2022 р. Верховна Рада України підтримала ратифікацію Стамбульської конвенції.

Висновки. За оцінками низки аналітиків, ратифікація – важливий сигнал напередодні саміту ЄС 23–24 червня, під час якого обговорюватиметься питання надання Україні статусу кандидата на вступ до спільноти.

Насильство над жінками порушує права людини та є формою дискримінації за ознакою статі. Це є основною перешкодою для гендерної рівності. Незважаючи на підвищену увагу, проблема все ще стосується всіх верств суспільства та всіх держав-членів. Причини та форми насильства щодо жінок кореняться в соціальній нерівності між чоловіками та жінками. Іноді для виправдання цього посиляються на традиційні та релігійні цінності. Деякі чинники, зокрема й відсутність економічної незалежності, підвищують вразливість жінок. Насильство набуває різних форм, як-от: фізичне та сексуальне насильство, переслідування, психологічне насильство, примусові шлюби, калічення жіночих статевих органів, примусові аборти та стерилізація, сексуальні домагання. Деякі конкретні групи, серед яких жінки-мігранти чи жінки-інваліди, або жінки, які живуть в інституціях, частіше зазнають насильства.

Ратифікація Стамбульської конвенції в Україні у 2022 р. в дуже складні часи може надалі привести до збільшення кількості звернень жінок до правозахисників, а потім зумовить зменшення кількості випадків насильства щодо жінок.

Використана література:

1. FRA – Promoting and protecting your fundamental rights across the EU. URL: <https://fra.europa.eu/en>.
2. Share of people in selected European countries who believe that domestic abuse is one of the top three issues facing women in their country 2022. URL: <https://www.statista.com/statistics/1072970/domestic-abuse-in-europe/>.
3. Şerife Çetin, Ülviyya Amuyeva. Франция и Великобритания – первые в ЕС по насилию над женщинами. URL: <https://www.aa.com.tr/ru/мир/франция-и-великобритания-первые-в-ес-по-насилию-над-женщинами-/1677095>.
4. Unated Nation. International Day for the Elimination of Violence against Women. URL: <https://www.un.org/ua/observances/ending-violence-against-women>.
5. Violence against women: an EU-wide survey Main results. URL: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf.
6. Violence against women in the EU. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2018\)630296](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2018)630296).
7. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.
8. Violence against Women – European Commission. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/aid_development_cooperation_fundamental_rights/factsheet_lets_put_an_end_to_violence_against_women_en.pdf.
9. Female genital mutilation in the European Union – Report. URL: <https://eige.europa.eu/node/330>.
10. Конвенція Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок та домашнім насильством. URL: <https://rm.coe.int/168046253f>.

References:

1. FRA – Promoting and protecting your fundamental rights across the EU. URL: <https://fra.europa.eu/en>.
2. Share of people in selected European countries who believe that domestic abuse is one of the top three issues facing women in their country 2022. URL: <https://www.statista.com/statistics/1072970/domestic-abuse-in-europe/>.
3. Şerife Çetin, Ülviyya Amuyeva. ranciya i Velikobritaniya – pervyye v ES po nasiliyu nad zhenshchinami. URL: <https://www.aa.com.tr/ru/мир/франция-и-великобритания-первые-в-ес-по-насилию-над-женщинами-/1677095>.
4. Unated Nation. International Day for the Elimination of Violence against Women. URL: <https://www.un.org/ua/observances/ending-violence-against-women>.
5. Violence against women: an EU-wide survey Main results. URL: https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf.
6. Violence against women in the EU. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2018\)630296](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2018)630296).
7. Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy. URL: <https://www.msp.gov.ua>.
8. Violence against Women – European Commission. URL: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/aid_development_cooperation_fundamental_rights/factsheet_lets_put_an_end_to_violence_against_women_en.pdf.
9. Female genital mutilation in the European Union – Report. URL: <https://eige.europa.eu/node/330>.
10. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia ta borotbu z nasylystvom shchodo zhinok ta domashnim nasylystvom. URL: <https://rm.coe.int/168046253f>.

Kyrychenko O. European integration as a way to overcome violence against women in Ukraine

Violence against women remains a serious problem in human psychology, as well as a problem of health care and human rights in EU countries and the world. In particular, this topic is becoming very relevant in Ukraine, especially in the context of European integration. Changing priorities and adapting to the latest trends force society to change, violence has become a completely unacceptable phenomenon in developed countries, but unfortunately it is quite common in post-Soviet countries. Violence against women is a complex phenomenon that needs to be understood in a broader psychological and social context within the psychological, social and cultural norms that permeate it. Public attitudes and reactions to violence against women reflect these norms and play an important role in shaping the psychological climate in the society in which violence occurs. Understanding attitudes toward violence against women is key to better understanding its root causes and thus developing more effective interventions. It is the identification and subsequent implementation of anti-violence principles that are key in developed societies.

Violence against women can be viewed through the lens of fundamental rights. This is a violation of human dignity and, in the worst form, violates the right to life. It is also an extreme expression of gender inequality. Women can also be the perpetrators of violence, and men and boys can be victims of violence by both sexes, but the survey results, along with other data, show that violence against women is predominantly perpetrated by men. In the vast majority of cases, this concerns sexual violence and sexual harassment. With this in mind, most violence against women can be understood as gender-based violence. In most EU member states, until recently, violence against women, especially domestic violence, was considered a private matter in which the state played only a limited role. Only since the 1990's has violence against women become a fundamental rights issue requiring legal, political and psychological recognition at the highest level, and as an area where States Parties, as those with a duty to protect, have an obligation to protect victims.

Key words: violence against women, EU, European integration, Istanbul Convention.